

Arkivsak

25/12563-24

Saksbehandler

Trine Olsen Kvile

Saksgang

Fylkestinget

Møtedato

28.10.2026

Eierskapskontroll - Styrevalgprosesser og styrearbeid

Innstilling fra kontrollutvalget

Telemark fylkeskommune bør:

- sikre at habilitet vurderes i alle saker der det er aktuelt
- vurdere om det er ønskelig med bedre samsvar mellom sentrale føringer, og føringene i eierskapsmeldingen, og praksis, når det gjelder valgkomité og styrevalgprosesser, herunder
 - praksis for at hver eier oppnevner «sine» styremedlemmer
 - praksis for at valgkomitéens innstilling ettersendes og ikke behandles politisk
 - manglende begrunnet innstilling fra valgkomitéene
 - manglende retningslinjer for valgkomitéenes arbeid
 - manglende styreevalueringer
 - folkevalgte i styrer

Fylkesordfører og fylkesdirektør møter i kontrollutvalgets første møte 2027 for å svare ut hva som er gjort med anbefalingene fra rapporten.

Bakgrunn og saksgang

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Telemark, i deres møte den 11. november 2025, sak 39/25. Kontrollutvalget ønsket at eierskapskontrollen skulle fokusere på styrevalgprosesser, og se særlig på vurdering av habilitet.

Bestillingen er en oppfølging av rapporten kontrollutvalget mottok fra revisjonen høsten 2025. Det var en generell eierskapskontroll, som, i noen grad, berørte styrevalgprosesser.

Telemark kontrollutvalg behandlet i sitt møte 16.06.2026 sak 25/26 Eierskapskontrollrapport – Styrevalgprosesser og styrevalg. Kontrollutvalget fattet følgende enstemmige vedtak:

«Kontrollutvalget tar Eierskapskontrollrapport – Styrevalgprosess og styrearbeid til orientering. Kontrollutvalget ber om at Vestfold og Telemark revisjon får legge frem rapporten i fylkestinget.

Innstilling til fylkestinget:

Telemark fylkeskommune bør:

- sikre at habilitet vurderes i alle saker der det er aktuelt

- *vurdere om det er ønskelig med bedre samsvar mellom sentrale føringer, og føringene i eierskapsmeldingen, og praksis, når det gjelder valgkomité og styrevalgprosesser, herunder*
 - *praksis for at hver eier oppnevner «sine» styremedlemmer*
 - *praksis for at valgkomitéens innstilling ettersendes og ikke behandles politisk*
 - *manglende begrunnet innstilling fra valgkomitéene*
 - *manglende retningslinjer for valgkomitéenes arbeid*
 - *manglende styreevalueringer*
 - *følkevalgte i styret*

Fylkesordfører og fylkesdirektør møter i kontrollutvalgets første møte 2027 for å svare ut hva som er gjort med anbefalingene fra rapporten».

Kontrollutvalget innstiller til fylkestinget som fatter vedtak i saken. Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til fylkestinget jf. kommuneloven § 23-5.

Saksopplysninger

Problemstilling og revisjonskriterier

1) Er fylkeskommunens eierstyring i samsvar med lovkrav, vedtatte eierskapsprinsipper og anbefalinger for god eierstyring når det gjelder prosesser for valg av styremedlemmer, styreevaluering og kompetanse i styret?

Revisjonskriteriene i eierskapskontrollen er hentet fra kommuneloven, aksjeloven, fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. IKS-loven omtales ikke, siden det kun er aksjeselskaper som er med i denne kontrollen.

Avgrensning

Oppdraget er avgrenset til perioden 2024 til våren 2026, med hovedfokus på årene 2024 og 2025.

Kontrollutvalget valgte ut fire selskaper som de skulle se nærmere på. De fire selskapene er (med fylkeskommunens eierandel i parentes):

- 1 Sørnorsk Filmsenter AS (33,3 %)
- 2 Skien Dalen Skipsselskap AS (26,9 %)
- 3 Vegfinans AS (16,7 %)
- 4 Proventia AS (6,8 %)

I rapportens kapittel 2 har revisjonen kort beskrevet de fire selskapene. Et av de utvalgte selskapene er konsern, og nærmere redegjørelse for denne selskapsstrukturen fremgår av kapittel 3.

Uttalelser fra eierrepresentant og selskap

Rapporten er sendt til uttalelse til fylkeskommunen og selskapene, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Fylkeskommunen hadde ingen kommentarer til rapporten, se vedlegg 1. Ingen av selskapene har kommet med noen uttalelse til den endelige rapporten.

Konklusjon i rapporten

Konklusjon fra revisjonen i rapporten:

«I denne eierskapskontrollen har vi undersøkt om fylkeskommunens eierstyring i samsvar med lovkrav, vedtatte eierskapsprinsipper og anbefalinger for god eierstyring når det gjelder prosesser for valg av styremedlemmer, styreevaluering og kompetanse i styret.

Vi mener at fylkeskommunens eierstyring i stor grad er samsvar med lovverk og sentrale anbefalinger, men at enkelte forhold ikke er i samsvar.

De folkevalgte i Telemark fylkeskommune får opplæring i habilitetsregelverket innledningsvis i valgperioden. De har også tilgang på juridisk bistand for å avklare habilitetsspørsmål ved behov. Fylkeskommunen har rutiner for håndtering og vurdering av spørsmål om habilitet. Rutinene er i samsvar med reglene i forvaltningsloven. De folkevalgte som vi har snakket med, mener å ha kunnskap om og fokus på habilitet i forbindelse med utførelsen av sine ulike verv. Faktisk behandling av habilitet i de politiske sakene vi har undersøkt er noe varierende.

Alle de undersøkte selskapene bruker valgkomité ved styrevalg. Dette reguleres i stor grad i selskapenes vedtekter. Det er kun Vegfinans AS som har nærmere retningslinjer for valgkomitéens arbeid, slik KS anbefaler. Valgkomitéen i Vegfinans AS er også den eneste som utførlig begrunner sitt forslag til styrekandidater i en skriftlig innstilling, i tråd med KS sine anbefalinger.

Av seks innstillinger fra valgkomitéene som forelå i undersøkt periode, ble kun en behandlet politisk. Vi ser også at valgkomitéens innstilling ofte ettersendes, og ikke foreligger når innkallingen til generalforsamling blir behandlet politisk. Dette er ikke omtalt i de politiske saksframleggene. At innstillingen fra valgkomiteen ikke foreligger når møteinnkallingen behandles politisk svekker styrevalgprosessen og uthuler eiers mulighet til reell påvirkning på styrevalget.

Styrene i de undersøkte selskapene er i samsvar med lovkrav og øvrige føringer hva gjelder størrelse, kjønnsbalanse og funksjonstid. Flere av selskapene benytter personlige varaer til styremedlemmene, det er ikke i tråd med KS sin anbefaling, som eierskapsmeldingen støtter, om numeriske varaer.

Alle selskapene har føringer for at eierne skal være «representert» i styret. Dette følger av vedtektene, instruks for valgkomitéen eller praksis. Slike føringer er ikke i samsvar med fylkeskommunens eierskapsmelding. Føringerne og begrepsbruken kan gi risiko for at geografiske hensyn går foran selskapets behov for styrets samlede kompetanse og sammensetning, og kan også være utfordrende for forståelsen av roller og ansvar i spennet mellom eierstyring og selskapsstyring. En representant opptrer på vegne av noen, mens et styremedlem har et personlig verv som skal ivareta selskapets interesser, og kan ikke direkte instrueres av en enkelt eier i sin utøvelse av styrevervet.

Politisk kompetanse er en relevant og viktig kompetanse for mange selskap. Begrunnelsen for den føringen som er gitt i eierskapsmeldingen og fra KS etikkråd, er at kombinasjonen aktiv folkevalgt, særlig sentral folkevalgt, og styremedlem kan skape risiko for inhabilitet, med de praktiske og politiske konsekvensene det kan ha. Det kan også ha betydning for publikums tillit. Alle de fire selskapene som denne undersøkelsen gjelder, har folkevalgte i Telemark fylkeskommune i styrene.

Alle selskapene har ulike tiltak for styreopplæring, og nye styremedlemmer får opplæring om selskapet ved behov. Vegfinans synes å ha satt styreopplæringen mest i system. Vegfinans er også det eneste selskapet som foretar en årlig, skriftlig styreevaluering. Evalueringen synes systematisk, og formidles til valgkomiteen. De tre andre selskapene gjør evalueringer mer sporadisk. Sørnorsk filmsenter skal gjennomføre en skriftlig styreevaluering fra i år, og Proventia vurderer også dette».

Vedlegg:

VTR-rapport - eierskapskontroll - Telemark fylkeskommune

Saksprotokoll Sak 25_26 kontrollutvalget Eierskapskontrollrapport - Styrevalgprosess og styrearbeid

Eierskapskontrollrapport - Styrevalgprosess og styrearbeid